

Ann Sofie Bäck
Helene Ekdahl
Elin Westerberg

B-uppsats

MALMÖ HÖGSKOLA
Mänskliga rättigheter 21-40

2007-05-24

Vt 2007

Mansmisshandel i parförhållanden

Kan tystnaden kring mansmisshandel och stereotyperna om vad som anses vara manligt respektive kvinnligt leda till mänskliga rättighetskränkningar?

Handledare: Johan Modeé

Examinatorer: Mikael Spång och Tommie Sjöberg

1 Inledning

1.1 Problembeskrivning

Förekommer mansmisshandel i parförhållanden? Om svaret på frågan är ja, är det då ett problem och har det någonting med mänskliga rättigheter att göra?

Kvinnomisshandel har fått mer uppmärksamhet sedan 1950-talet medan män som är misshandlade i parförhållanden inte fått samma uppmärksamhet och ämnet är fortfarande tabubelagt i större utsträckning än kvinnomisshandel. En följd av att mansmisshandel är tabubelagt är att mängden litteratur och forskning kring mansmisshandel är mindre jämfört med mängden litteratur som behandlar kvinnomisshandel (Gelles & Loseke 1993:ix; George 1994:1; Flynn 1990:194). Detta trots att fenomenet inte är nytt utan kan spåras i litteratur till renässansens slut då män som blev misshandlade av sina fruar straffades för sin oförmåga att uppfylla den traditionella manliga rollen. Den traditionella manliga rollen ansågs vara en man som kontrollerade sin hustru (George 1994:1) och när mannen inte uppfyllde stereotypen som en riktig man blev han bestraffad för detta. Mansmisshandel omnämns i litteraturen på 1950-talet men de första akademiska studierna om ämnet genomfördes av bland annat Suzanne Steinmetz på slutet av 1970-talet (Flynn 1990:194; George 1994:3).

Fenomenet misshandel är utbrett och enligt Philip Cook misshandlas årligen 8.7 miljoner individer av sin partner i USA. Denna siffra inkluderar mild och grov misshandel (Cook 1997:12). Dock framgår det ej om denna siffra inkluderar våld i homosexuella parförhållanden, då de flesta forskare tenderar att utgå från ett heterosexuellt perspektiv. Anledningen till denna utgångspunkt i forskningen kan vara att kulturella normer antyder att heterosexuellitet är den mest 'normala' läggningen (White & Boundurant 1996:198).

De siffror vi har funnit om homosexuella män som blir misshandlade av sin partner är uppskattningar utifrån Island och Letelliers beräkningar. De uppskattade vid 1991 att omkring 500 000 vuxna homosexuella män i USA årligen blev misshandlade av sin partner (Island & Letellier 1991:13).

Den mindre mängd information kring mansmisshandel i jämförelse med kvinnomisshandel kan ses som ett problem då individer till exempel läkare som kommer i kontakt med män som blivit misshandlade i parförhållanden kanske inte är medvetna om att misshandel mot män i parförhållanden förekommer och därmed inte kan ge tillfredställande hjälp. Denna okunskap om manliga offer för misshandel i parförhållande kan innebära att sjukvårdspersonalen i fråga

inte är uppmärksamma på varningstecknen om misshandel på samma sätt som om det hade rört sig om en kvinna i en liknade situation (Palmberg & Wasén 2003:12-13; Island & Letellier 1991:11; Socialstyrelsen 2003:7,20.21). Tillämpandet av yttrandefriheten är i detta avseende viktigt då forskare och författare måste ges en möjlighet att publicera sina undersökningar kring ämnet för att ett synliggörande av problemet ska ske. Vi arbetar i denna uppsats utifrån hypotesen att då forskare och författare hindras att forska och sprida information angående mansmisshandel i parförhållanden leder detta inte enbart till en kränkning av forskarnas och författarnas yttrandefrihet utan även kan leda till att offer och förövare som är inblandade i misshandel i parförhållande inte får sina mänskliga rättigheter tillgodosedda eftersom omvärlden är ovetande om förekomsten om mansmisshandel och hur fenomenet mansmisshandel ska kunna motverkas.

1.2 Syfte

I denna uppsats ska vi undersöka om kultur och stereotyper beträffande vad som anses manligt respektive kvinnligt kan vara en orsak till att det existerar en begränsad mängd information (böcker, forskning, media samt utbildning) kring män som blir misshandlade i hetero- och homosexuella parförhållanden (hädanefter benämnt som parförhållanden) i jämförelse med mängden tillgänglig information angående kvinnomisshandel i parförhållanden. Vi ska undersöka hur och om denna tystnad påverkar de män som blir misshandlade i parförhållanden, de kvinnliga förövarna i heterosexuella förhållanden samt forskare och författare inom området. Vi kommer i denna uppsats att fokusera på vilka mänskliga rättigheter som kränks för de tre ovanstående grupperna som en följd av bristen på litteratur som berör mansmisshandel i parförhållanden jämfört med mängden litteratur som existerar om misshandlade kvinnor i parförhållanden.

Vidare ska vi även undersöka vilka mänskliga rättigheter som kränks för de män som blir misshandlade och för de kvinnliga förövarna i heterosexuella förhållanden som inte får den hjälp som de behöver för att förändra sitt våldsamma beteende.

1.3 Frågeställningar

Under vårt informationssökande insåg vi att mängden litteratur om män som blir misshandlade i parförhållanden är avsevärt mindre i förhållande till litteratur som behandlar kvinnomisshandel. Vi har valt att undersöka detta utifrån nedanstående frågeställningar.

1. Kan kultur och stereotyper vara en anledning till att det skrivs mindre om mansmisshandel än kvinnomisshandel i parförhållanden och innebär detta mänskliga rättighetskränkningar för de manliga offren, de kvinnliga förövarna samt forskarna/författare inom ämnet mansmisshandel i parförhållanden?

2. Kan den mindre mängden information om mansmisshandel i förhållande till den tillgängliga informationen om kvinnomisshandel i parförhållanden påverka männens beteende och bemötandet av myndighetsrepresentanter vid till exempel anmälan om misshandel i parförhållanden?

3. Kan bemötandet av myndighetsrepresentanterna innebära en mänsklig rättighetskränkning för den anmälande individen?

Vi kommer i följande uppsats att arbeta utifrån hypotesen att kultur och stereotyper kan påverkar mängden litteratur kring ämnet och även bemötandet de manliga offren för misshandel i parförhållanden och de kvinnliga förövarna får från myndighetsrepresentanter. Vi anser att bemötandet de drabbade får från myndigheter kan innebära en mänsklig rättighetskränkning. Som tidigare nämnts arbetar vi även utifrån hypotesen om att den mänskliga rättighetskränkningen av forskarnas och författarnas rätt till yttrandefrihet kan innebära mänskliga rättighetskränkningar för offer och förövare som är inblandade i misshandel i ett parförhållande.

1.4 Teori och metod.

Det finns olika teorier som används för att förklara varför misshandel i parförhållanden förekommer till exempel teorin om den sociala inlärningen (eng *Social Learning Theory*), utvecklingsteorin (eng *Develomental Theory*), och kommunikationsteorin (eng *Communication Theory*) (Island & Letellier 1991:64-66). Vi har valt att använda oss av Alberts Banduras teori om den sociala inlärningen (Island & Letellier 1991:68), vilken vi kommer att förklara mer ingående under kapitel två. Vi har valt denna teori då vi ansåg att den passade bäst in på syftet med denna uppsats, vilket är att undersöka om samhällets kultur och stereotyper angående vad som anses manligt respektive kvinnlig kan vara en orsak till att

fenomenet misshandlade män i parförhållanden inte uppmärksammats i samma utsträckning som kvinnomisshandel.

Vår metod är komparativ då vi löpande kommer att jämföra uppmärksamheten manliga offer för misshandel i parförhållanden får gentemot kvinnliga offer för samt behandlingen av manliga och kvinnliga förövare.

1.5 Material och källkritik

Materialet vi har använt oss av i följande uppsats är både primära och sekundära källor. Vi har granskat böcker skrivna av kända forskare och författare inom ämnet, forskningsresultat, ett examensarbete om manlig misshandel i parförhållanden samt en rapport från the Department of Health and Children i Irland 2003, där McKeown och Kidd granskar den forskning som gjorts i ämnet.

Då vårt syfte är att undersöka varför det finns en mindre litteratur om män som misshandlas i parförhållanden än om kvinnor som misshandlas är det en naturlig följd att mängden material som finns att tillgå om män som blir misshandlade är begränsad i förhållande till det material som behandlar kvinnomisshandel. Mot denna bakgrund har vi varit tvungna att mestadels förlita oss på litteratur som inte är skriven på 2000-talet och därmed kan vara inaktuell.

En annan svaghet med vår litteratur är att den i stor utsträckning endast behandlar fenomenet misshandlade män i engelsktalande industrialiserade länder till exempel USA och Storbritannien. Dock fann vi en svensk undersökning om mansmisshandel i parförhållanden, som gjorts bland studenter i Gävle. Denna undersökning bedrevs av Peter Gill, professor i pedagogik på högskolan i Gävle som en del av Straus internationella studie kring misshandel inom parförhållanden bland högskolestudenter.

Vi är även medvetna om att en av våra primära källor kan vara subjektiv då en av författarna till boken ” *Men who beat the men who love them*” själv har varit ett offer för mansmisshandel.

1.6 Avgränsningar

Vi är medvetna om att kvinnovåld anses förekomma i större utsträckning än mansmisshandel och vi är medvetna om uppfattningen att kvinnovåld oftast innebär mer omfattande fysiska skador (Straus 1997/98:22). Vi vill inte med vår uppsats på något sätt förringa att

kvinnomisshandel är ett akut problem utan vi önskar bara att ge ett utökat perspektiv och belysa att även mansmisshandel förekommer i parförhållanden och inspirera till debatt (White & Bondurant 1996:197-198). Ett uppmärksammande gällande detta fenomen kan i sin tur leda till att offer för misshandel och förövare oavsett kön och sexuell läggning får den hjälp de behöver. Vår fokus kommer dock att ligga mestadels på kvinnliga förövare i heterosexuella parförhållanden, då manliga förövare i homosexuella parförhållanden kan gå igenom samma organisationer som manliga förövare i heterosexuella parförhållanden för att få hjälp. Problematiken gällande mansmisshandel i homosexuella förhållanden anser vi ligga i offrens begränsade möjlighet att få hjälp dels då de som män har mindre tillgång till hjälp än kvinnor i samma situation och dels då de som homosexuella kan falla offer för en institutionell homofobi (Island & Letellier 1991: 100,202,204-205).

Våld som förekommer i parförhållanden kan vara fysiskt våld, psykiskt våld, sexuella övergrepp eller hot (Cook 1997:2). Vi har i denna uppsats valt att främst fokusera på fysisk misshandel då det är mer mätbart ur en mänsklig rättighets synvinkel, men med fysisk misshandel kommer psykisk misshandel då offret ofta lever i skräck för partners nästa våldsbrott (Straus 1997/98:20-21; Cook 1997:38).

Vidare har vi valt att inte ta med hur barn påverkas eller hur de kan utnyttjas som maktverktyg i ett parförhållande där våld förekommer, då varken tid eller utrymme för att utförligt behandla detta fanns att tillgå. Men vi vill ändå nämna att detta förekommer och ett exempel på utnyttjandet av barn som maktmedel för kvinnor är att anklaga sin före detta man för sexuellt utnyttjande av barnet och på detta sätt förhindra delad vårdnad (Cook 1997:62).

1.7 Begreppsförklaring

I denna uppsats kommer vi att definiera *misshandel* som allt fysiskt våld som en individ tillfogar på en annan individ utan dennes medgivande med avsikt att skada eller orsaka obehag (Cook 1997:2; Island & Letellier 1991:27).

Fysisk misshandel kan delas in i två kategorier, *grov* eller *mild* misshandel. Grov misshandel kan inkludera till exempel att hota sin partner med vapen, slå med knytnävar, slå med föremål, strypa, eller på annat sätt allvarligt skada partnern fysiskt (Gill 2005:1). Mild misshandel kan inkludera att kasta något mot sin partner, knuffa, ge en örfil och dra i partners hår (Gill 2005:1).

Definitionen av *parförhållanden* som kommer att åsyfta på när två individer oavsett kön är involverade med varandra, sambos, förlovade eller gifta (Straus 2005:792). Vi har valt att använda begreppet parförhållande då benämningarna relation eller förhållande även kan åsyfta till andra sorters relationer, därför har vi valt begreppet parförhållande för att motverka oklarheter.

Begreppet '*domestic violence*' används som samlingsbegrepp för våldet som sker inom parförhållanden i engelsktalande länder medan vi har valt att benämna samma fenomen som *misshandel inom parförhållanden*.

1.8 Disposition

I första delen av denna uppsats redogör vi för teorin om den sociala inläringen och vilken betydelse den har för utformandet av vad som är ett accepterat beteende för en individ. Vi betonar även vad denna teori har för betydelse i vidhållandet av de vedertagna föreställningarna om vad som är kvinnligt och manligt.

Vi börjar vår analys del med att återge och jämföra statistik om mans- och kvinnomisshandel inom parförhållanden. I den andra delen av vår analys redogör vi för hur stereotyper i samhället tillsammans med den mindre mängden information om manliga offer för misshandel i parförhållanden i relation till informationen om kvinnomisshandel kan medföra mänskliga rättigheters kränkningar för de manliga offren och de kvinnliga förövarna. Vi behandlar även forskares och författares rätt till yttrandefrihet.

Vi avslutar uppsatsen med en redogörelse och en diskussion av våra slutsatser.

2 Teori och metod

2.1 Inledning

I detta kapitel kommer vi närmare att redogöra för Albert Banduras teori om den sociala inlärningen genom att bland annat beskriva Banduras tre modeller kring den sociala inlärningen samt ge exempel på dessa. Vi kommer även att behandla hur skapandet av genus beror på den sociala inlärningen.

2.2 Banduras Teori

Banduras teori om den sociala inlärningen innebär att samhället och därmed individers uppväxtmiljö påverkar vilket beteende och tankesätt individer utvecklar (Island & Letellier 1991:64). Denna påverkan sker genom imitation av andra individer i omgivningen eller genom massmedia (Bandura 1980:96-97; Cook 1997:53).

Bandura anser att denna påverkan fungerar som en sluten cirkel, då individers beteende och tankesätt influeras av omgivningen men samtidigt influeras omgivningen av individers beteende (Van Wagner 2007; Egeland 1993:205).

Den sociala inlärningen sker enligt Bandura efter tre olika modeller:

1. Ett beteende blir illustrerat direkt för en individ av någon i deras närmaste omgivning.
2. Individen i fråga får en verbal uppfostran och direktiv av ett visst beteende.
3. Ett beteende blir illustrerat indirekt för en individ genom media. Detta kan ske genom både nyhetsprogram, filmer och serier (Van Wagner 2007).

Den första modellen innebär att en individ bevittnar till exempel när den ena föräldern misshandlar den andre föräldern och växer upp i tron att detta är normalt och imiterar beteendet i vuxen ålder (Egeland 1993:198; McKeown & Kidd 2003:94; Straus m.fl. 1980:101-102,112,122). Ett exempel på detta är att 90 % av alla som i vuxen ålder är involverade i ett förhållande där misshandel förekommer har en uppväxt i ett våldsamt hem bakom sig (Cook 1997:24; Egeland 1993:197; Island & Letellier 1991:40; Straus m.fl. 1980:98,121).

Den andra modellen kan innebära att ett barn får instruktioner av sina föräldrar om ett visst beteendes acceptans till exempel får flickor lära sig att det är tillåtet att ge någon en örfil, då denna individ är otrevlig (Berns 2001:273).

Den tredje modellen kan illustreras av att en 17-årig invånare i New York med normal tv-konsumtion har sett cirka 10 000 människor dö genom detta medium och kan influeras till ett våldsamt beteende av detta (Bandura 1980:96).

Vi anser att dessa tre modeller fungerar mest ultimata i kombination med varandra vid inläringen av ett socialt beteende men kan även fungera var för sig.

Vidare anser Bandura att aggression inte är ärvd i generna utan är en del av den sociala inlärningsprocessen och som tidigare nämns kan ett våldsamt agerande bero på ett inlärt beteende (Bandura 1980:95). Synsättet att ett våldsamt agerande är ett inlärt beteende ligger till grund för uppfattningen om att ett inlärt aggressivt beteende kan förändras genom till exempel ”anger management classes” (Cook 1997:34; McKeown & Kidd 2003:13).

Ytterligare en aspekt som förklarar vårt socialt inlärd beteende är enligt Bandura att om ett beteende blir accepterat av samhället och i hemmet är det troligare att individen fortsätter att tillämpa detta beteende. Ett exempel på detta är att det är mer accepterat för kvinnor att vara fysiskt våldsamma mot sina män än det är för män att vara våldsamma mot sina kvinnor. Denna acceptans kan leda till att individen fortsätter att tillämpa detta beteende. Det motsatta gör sig gällande att om ett beteende bestraffas är det mindre troligt att individen fortsätter med beteendet, än om det vore accepterat. (Bandura 1980:98; Cook 1997: 53)

En nackdel med användandet av denna teori är att den kan brukas som en ursäkt för förövares beteende från samhällets och förövarens håll för att undvika att ta ansvar för de våldsamma handlingarna genomförda mot partnern. (Island & Letellier 1991:207; Straus m.fl. 1980:122). Även om ett beteende är socialt inlärt gör förövaren ändå ett val då han eller hon väljer att misshandla sin partner ursäktar detta ej en misshandel på sin partner (Island & Letellier 1991:207; Straus m.fl. 1980:122)

Med teorin om den sociala inläringen som utgångspunkt tänker vi analysera varför tystnaden kring mansmisshandel i parförhållanden är utbredd i samhället jämfört med det uppmärksammandet kvinnomisshandel får utifrån de socialt inlärd stereotyper som produceras i samhället och vilka konsekvenser det får de inblandande.

2.3 Metod

Vårt tillvägagångssätt är att kritiskt granska den litteratur, statistik om misshandel i parförhållanden och forskning som gjorts inom ämnet och analysera resultaten som

framkommit med utgångspunkt i teorin om social inlärning. Metoden som kommer att användas är, som tidigare nämnts, komparativ, då en löpande jämförelse mellan kvinnliga och manliga offer (både heterosexuella och homosexuella) där misshandel i parförhållanden görs inom områdena statistik, litteratur, forskning och mänskliga rättighetskränkningar.

Vi har valt att basera en stor del av vår uppsats på statistik om misshandel i parförhållanden. Statistisk om misshandel i parförhållanden kan innehålla brister, men trots detta är det ett användbart verktyg för att få en relativt översiktlig bild av hur vidspritt problemet med män som blir misshandlade i parförhållanden är (George 1994:6). Statistiken bör läsas med hänsyn till de svagheter som tas upp i stycke 3.2 Trots svagheter med statistik om misshandel i parförhållanden är det viktigt att komma ihåg att misshandel mot män i parförhållanden förekommer och dessa manliga offer förtjänar samma hjälp som de kvinnliga offren likaså förtjänar de kvinnliga förövarna samma tillgång till hjälp som de manliga förövarna (George 1994:6).

2.4 Genusperspektiv

Könsroller i samhället gällande vilka egenskaper som tillskrivs kvinnor respektive män präglar varje individs förhållningssätt till andra individer i deras omgivning redan från födelseögonblicket (Jalmert 1984:16-17).

Utifrån fysiska skillnader såsom barnets kön tillskriver omgivningen barnet en roll som pojke eller flicka och de egenskaper som anses tillhöra respektive kön (Jalmert 1984:16-17; Elvin-Nowak & Thomsson 2003:21). Omgivningen behandlar barn olika beroende på vilken könstillhörighet barnet har. Barn erhåller även en verbal inlärning angående vilket beteende som anses vara lämpligt för barnet i fråga. Skillnader såsom barnets klädstil och vilka beteende som uppmuntras i uppfostran för pojkar respektive flickor har sin grund i de socialt inlärda stereotyperna i samhället angående manligt och kvinnligt samt de uppfattningar föräldrarna har om manligt och kvinnligt (Jalmert 1984:16). Då ett barn blir kategoriserat som en pojke eller en flicka börjar könsrollsinlärningen från omgivningen. Detta kan ses i till exempel vilka leksaker barnet i fråga får av sina släktingar och/eller vänner till familjen (Elvin-Nowak & Thomsson 2003:21). Denna inlärning representerar Banduras modell ett och två i teorin om den sociala inlärningen då föräldrarna genom en verbal uppfostran och agerande uppfostrar sitt barn enligt de rådande könsrollerna.

Ett barn kan även lära sig vilket beteende som är accepterat för pojkar respektive flickor genom att imitera hur individer i respektive könsroll i deras omgivning agerar (Elvin-Nowak & Thomsson 2003:103). Inläringen av könsroller kan även ske genom imiterandet av det barnen ser på TV, läser i tidningar och böcker (Elvin-Nowak & Thomsson 2003:107). Dessa två sätt representerar Banduras inlärningsmodell ett och tre som vi nämnt ovan.

Existerande föreställningar angående vad som är kvinnligt respektive manligt fungerar som referensramar för hur män och kvinnor uppträder i sina relationer med omgivningen, det vill säga att individer lär sig att vara kvinna respektive man. Uppfattningen om vad som är manligt och kvinnligt är ett resultat av sociala interaktioner och dessa interaktioner har sin grund i kultur, ålder, tid, plats samt vänner och bekantas åsikter (Elvin-Nowak & Thomsson 2003:21-23, 30-33). Det är individer i samhället som skapar de könsroller som influerar sociala interaktioner. Detta innebär att könsroller är föränderliga i tid och rum (Elvin-Nowak & Thomsson 2003:241).

Det som anses vara självklart som kvinnligt till exempel den omhändertagande rollen och det som anses vara manligt exempelvis aggressivitet är i själva verket ett inlärt socialt beteende som påverkar individen i hans eller hennes tankar och agerande angående sin könsroll samt uppfattandet av andras roller i samhället (Elvin-Nowak & Thomsson 2003:29; Island & Letellier 1991:50).

2.5 Sammanfattning

Vi har i detta kapitel påvisat att Banduras teori om den sociala inläringen innebär att individers uppväxt påverkas av vuxna i deras omgivning samt genom massmedia och detta påverkar senare i livet deras agerande som vuxna. Vi har även påvisat hur våra föreställningar om vad som är kvinnligt respektive manligt inte är ett biologiskt faktum, förutom de fysiska skillnaderna mellan könen, utan är ett socialt inlärt beteende vilket innebär att beteendet kan läras om. Då könsrollerna enligt oss är ett socialt inlärt beteende och föränderligt över tid innebär det att det är individernas uppväxt, som bestämmer hur de agerar och vilka beteende som åtnjuter deras acceptans och inte vilket kön individen i fråga har.

Genusperspektivet vi tillämpar i denna uppsats har vi visat ha sin utgångspunkt i att våra könsroller är socialt inlärd under vår barndom det vill säga föräldrarnas föreställningar om vad som är manligt respektive kvinnligt blir i de flesta fall barnens och vi har även påvisat att uppfattningen om vad som är kvinnligt och manligt varierar över tid och rum

3 Statistik om misshandel i parförhållanden

3.1 Inledning

I följande kapitel kommer svagheter med statistik om misshandel i parförhållanden att behandlas genom en jämförelse av statistik kring mans- och kvinnomisshandel samt anmälningsfrekvensen av dessa. Avslutningsvis behandlas statistik om misshandel inom homosexuella parförhållanden.

Straus, Steinmetz och Gelles forskningar i ämnet har framfört en mängd statistik som vi kommer att använda oss utav och motivationen till användande av deras statistik är att de är framträdande inom detta område.

3.2 Svagheter med statistik om misshandel i parförhållanden

Efter sammanställningen av statistiken framgår det inte exakt vad som döljer sig bakom siffrorna. Exempelvis framgår det inte alltid om forskaren har tagit hänsyn till att en del av misshandeln i parförhållanden är i självförsvarsyften, om våldet är ömsesidigt eller är hämnd för tidigare misshandelsepisoder (Cook 1997:12; Flynn 1990:195; McKeown & Kidd 2003:56). Bland forskare inom ämnet råder ingen konsensus om hur stor andel av våldet mot män i parförhållanden som sker i självförsvaret, dock är de eniga om att oprovocerat våld mot män i parförhållanden förekommer (Cook 1997:12; Flynn 1990:95).

Ytterligare en faktor som måste beaktas vid tolkandet av statistik är hur undersökningen har genomförts. Undersökningar kan inkludera slumpmässigt utvalda deltagare från alla samhällsklasser eller särskilt utvalda deltagare till exempel individer som söker hjälp hos kvinnojourer. Enligt McKeown och Kidd är den förstnämnda en undersökning som kan anses vara representativ för samhället i stort medan den sistnämnda tenderar att ge en skev bild då den endast inkluderar ett område med en viss typ av deltagare. Det faktum att det finns fler organisationer där misshandlade kvinnor kan söka hjälp än det finns för misshandlade män, kan bidra till att skapa en missvisande bild (Straus mfl.1980:6; McKeown & Kidd 2003: 41, 60).

Vid bedömningar av undersökningars pålitlighet bör den så kallade ”offender effect” observeras (McKeown & Kidd 2003:42). Offender effect är tendensen att både män och kvinnor överdriver gärningar som begåtts mot dem och underskattar gärningarna de själva har begått mot sin partner (McKeown & Kidd 2003:42).

Under arbetes gång har vi upptäckt att forskare tenderar att producera motsägelsefull statistik. Denna motsägelsefullhet kan bero på var och när forskare har genomfört sina undersökningar samt vilka frågor och definitioner av våld som används. Vid utarbetandet av alla dessa faktorer kan könsrollerna forskare har blivit uppfostrad med influera utformandet av studien (Elvin-Nowak & Thomsson 2003:21-23, 30-33). Offender effect kan påverka statistiken om parternas roll i misshandeln då uppfattningen om misshandelsepisoderna är subjektiva (McKeown & Kidd 2003:7-8).

Andra faktorer som bör beaktas då de kan influera forskningsresultatet är hur långt bak i tiden undersökningen sträcker sig, hur frågorna formuleras, var undersökningen genomförs samt hur våld i parförhållanden definieras det vill säga vilken kategori av misshandel inkluderas. Det är av betydelse om forskarna definierar misshandel som ett kriminellt beteende eller som familjevåld för en stor del av offren för misshandel inom parförhållanden anser sig inte vara brottsoffer (Cook 1997:2; McKeown & Kidd 2003:45,47-49,58). Var gränsen går för vad som anses vara familjevåld och vad som anses vara ett kriminellt beteende av individen kan vara socialt betingat, då individen lär sig vad som är ett accepterat beteende genom att observera och imitera sin omgivning (Bandura 1980:96-97; Cook 1997:53).

Det bör även tas hänsyn till om undersökningen inkluderar våld från före detta partners eller inte (Straus m.fl. 1980: 19). Våld från forna partners är ett stort problem för offer för misshandel oavsett kön som lämnar sina partners. Vid separationen löper de före detta offren en stor risk att bli utsatta för mer våld (Cook 1997: 43; Island & Letellier 1991:284).

Polisens statistik kan ha en svaghet då den endast inkluderar de fall av misshandel i parförhållanden som blir anmälda och då mörkertalet antas vara stort, främst från män, kan ej denna statistik betraktas som representativ för samhället (Cook 1997:3; Straus m.fl 1980:6, 16-17).

Ytterligare en svaghet med statistik från polisen är att poliser kan i till exempel fall med misshandel i homosexuella parförhållanden rubricera anmälan som ömsesidig våld i stället för misshandel. Detta kan även förekomma vid fall med heterosexuella män som misshandlas, vilket kan leda till att statistiken blir ännu mindre verklighetsreflekterande (Cook 1997:43; Island & Letellier 1991:277).

1992 fann Justitiedepartementet i USA att poliser tenderade att i större utsträckning ta en anmälan om misshandel då förövaren som utförde misshandeln var en främling än om

förövaren var en partner eller nära släkting till offret (Cook 1997:3). Samma undersökning visade att män som blivit utsatta för misshandel av sin partner var 11 % mindre villiga att rapportera detta än en kvinna i samma situation (Cook 1997:3). Denna ovilja att anmäla kan vi med hjälp av teorin om den sociala inlärningen härleda till vedertagna stereotyper och könsroller i samhället som antyder att män inte kan vara offer (Island & Letellier 1991:102).

3.3 Allmän statistik om förekomsten av parmisshandel

Den genomsnittliga andelen av parförhållanden som drabbas av misshandel i engelsktalande industrialiserade länder är 5-20 %. Siffrorna baseras på undersökningar som genomförts i USA, Storbritannien, Kanada, Australien och Nya Zeeland (McKeown & Kidd 2003:7-8,58).

Straus och Steinmetz undersökningar (från 1980) om misshandel i parförhållanden visade att mäns våld leder till grövre skador på sin partner än kvinnliga förövare orsakar. Undersökningarna visade att 7 % av kvinnorna blev grovt misshandlade av sin partner och motsvarande siffra för manliga offer var 0.6 % (Flynn 1990:195).

Forskare påvisar olika siffror gällande statistik om vem som är förövare och i vilken grad våldet sker. Vissa forskare anser att män är förövare i större utsträckning med allvarligare skador medan andra menar att kvinnor är våldsammare än män, även när det gäller allvarligt fysiskt våld. Detta kan enligt oss bero på att män anmäler skador och söker hjälp i mindre utsträckning än kvinnor och därmed inte upptas i den officiella statistiken. Forskare som använder sig utav officiella källor, såsom sjukhus, polisstationer eller kvinnohus, kan få andra resultat än forskare som genomför egna undersökningar (Straus m.fl.1980:16-17).

3.4 Jämförande statistik om kvinno- och mansmisshandel

I följande stycken kommer generell statistik om misshandel i parförhållanden i USA, som vi har funnit under vår informationssökning redogöras.

Enligt Cook misshandlas årligen 4.6 % män av sina partners medan motsvarande siffra för kvinnor är 3.8 % (Cook 1997:12), och Steinmetz menar att cirka 2 miljoner kvinnor och 2 miljoner män årligen utsatts för grov misshandel av sin partner i ett parförhållande (Straus m.fl. 1980:50). Om mild misshandel inkluderas stiger siffran till 8.7 miljoner individer som blivit misshandlade i ett parförhållande (Cook 1997:2,12). I cirka hälften av alla förhållanden där misshandel förekommer är våldet ömsesidigt (Cook 1997:13; McKeown & Kidd 2003:47).

Grov misshandel utgör enligt McKeown och Kidd 40 % av den totala misshandeln i ett parförhållande (McKeown & Kidd 2003:47). I de fall där grov misshandel förekommer utsätts enligt Cook män för detta i 29,6 % av fallen och kvinnor i 35,2 % (Cook 1997:13-14).

Slutsatsen som kan dras utifrån den tillgängliga statistik är att kvinnor i större utsträckning än män är benägna att söka behandling hos läkare för sina skador (McKeown & Kidd 2003:55). I 1-3 % av misshandelsfallen inom parförhållande uppsöker kvinnor läkare för behandling av skador och män gör detsamma i 0,5 % av fallen (Straus 1997:23).

Då kvinnor i regel är fysiskt mindre än män tenderar de att använda sig av tillhyggen i en större utsträckning än män. I 63 % av fallen använde kvinnor sig av olika tillhyggen till exempel knivar och i 15 % av fallen gjorde männen detsamma (Cook 1997:17,19; George 1994: 8). Män nyttjar oftast sin starkare fysik i form av direkt våld i 72 % av fallen, medan kvinnor tillämpar direkt våld i 14 % av fallen (Cook 1997:15-16).

Undersökningar som genomförts om parmisshandel i USA och Canada har funnit att män och kvinnor är ungefär lika våldsamma i hemmet gentemot varandra. Statistik som stödjer detta påstående är att i 24 % av misshandelsfallen är kvinnan ensam förövare och i 27 % av fallen är männen det (George 1994: 3-5). Denna tendens anses vara globalt applicerbart. (Straus 2005: 59; McKeown & Kidd 2003:56-58; Gill 2005: 7)

3.5 Jämförande statistik om kvinno- och mansmisshandel i Sverige

Utefter vår vetenskap har endast en studie om misshandel i parförhållanden med inriktning på mansmisshandel genomförts i Sverige. Denna genomfördes av Peter Gill, professor i pedagogik, bland högskolestudenter i Gävle och publicerades 2005 som en del av Straus internationella studie kring misshandel inom parförhållanden. I studien deltog 903 högskolestudenter varav cirka 28 var involverade i ett homosexuellt parförhållande. Av deltagarna uppgav 9 % av de manliga deltagarna att deras partner initierat våldet till misshandel och den motsvarande siffran för de kvinnliga deltagarna var 5 % (Gill 2005:1,7). Av de 31 universitet som ingick i den internationella studien låg genomsnittberäkningar på förekomsten av grov misshandel på sin partner på 9 % (Gill 2005:7).

Den internationella studien visade att 42 % av de deltagande studenterna ansåg att det var accepterat för en man att slå en kvinna medan 29 % av de internationella studenterna ansåg att det var accepterat för en kvinna att slå en man (Gill 2005:8).

3.6 Anmälningfrekvensen av misshandel i parförhållanden för män respektive kvinnor.

En undersökning från 1984 som genomfördes i tre områden i USA angående frekvensen av anmälningar fann att ca 6-10 % av allt våld inom parförhållanden som anmäldes till polisen gällde kvinnor som slog män (Cook 1997:3). Män är enligt Cook 9 % mindre benägna att rapportera om misshandel i parförhållanden där de är offer än kvinnor i samma situation (Cook 1997:3). Mörkertalet gällande manliga offer för våld i parförhållanden anses vara 93 % det vill säga att forskare uppskattar att endast 7% av det totala antalet misshandelsfall anmäls där män är offer för parmisshandel (Straus 1997:26).

3.7 Misshandel i homosexuella parförhållanden

Författarna Island och Letellier uppskattade att 1991 blev 500.000 av 9.5 miljoner vuxna manliga homosexuella i USA årligen misshandlade av sin partner (Island & Letellier 1991:14).

Enligt uträkningar baserade på dessa siffror blir en homosexuell man misshandlad av sin partner var 90:e sekund i USA, vilket kan jämföras med att en kvinna i ett heterosexuellt parförhållande blir misshandlad av sin partner var 15:e sekund (Island & Letellier 1991:276).

3.8 Sammanfattning

Den redovisade statistiken påvisar att män och kvinnor är initiativtagare till våld i parförhållanden i ungefär samma utsträckning. Vi har även insett att svagheten med polisstatistik är att den endast inkluderar anmälda misshandelsfall och då anmälningfrekvensen för män och kvinnor skiljer sig åt ges en missvisande bild av verkligheten om endast polisstatistik används och detta är för oss en anledning till att manmisshandel i parförhållanden ej uppmärksammas i samma utsträckning som kvinnomisshandel. Med stöd i denna statistik hävdar vi att mansmisshandel är ett problem i samhället om än ett ouppmärksammat sådant.

4 Stereotyper kring manligt och kvinnligt

4.1 Inledning

I detta kapitel kommer vi att belysa vilka stereotyper som kan finnas kring män och kvinnor samt hur dessa i sin tur kan påverka män som är offer för misshandel i en parrelation då de exempelvis söker hjälp eller vill anmäla misshandeln de utsätts för.

4.2 Stereotyper och deras betydelse

Den tillgängliga informationen om manliga offer som är utsatta för misshandel i parförhållanden i jämförelse med den tillgängliga informationen om kvinnor som blir misshandlade i parförhållanden, är bristfällig. Den rådande tystnaden om fenomenet män som blir misshandlade av sin partner leder enligt Cook till att de existerade socialt inlärdaste stereotyper om kvinnligt och manligt som samhället innehar förstärks (Cook 1991:85). Enligt den existerade samhällsdiskursen innebär maskulinitet aggressivitet, kontroll över andra, lösning av konflikter med våld, fysiskt styrka och känslökallhet. Denna samhällsenliga diskurs förstärks genom projicering av till exempel bilden av den hjältemodiga soldaten, som kämpar för sitt land och Hollywood förstärker synen på vad som är manligt vid producerandet av actionfilmer såsom Rambofilmerna (Connell 1995: 208-209; Island & Letellier 1991:50,103; Straus 1997:34).

Femininet innefattar enligt samma diskurs känslomässighet, bräcklighet, fysisk och känslomässig svaghet samt behov av beskydd (Island & Letellier 1991:102). Denna diskurs leder till en bild av kvinnor som offer och män som förövare. Den socialt inlärdaste stereotypa bilden av mannen som förövare och kvinnan som offer kan påverka vilket bemötande manliga offer som utsatts för misshandel i parförhållanden får vid kontakt med sjukvårdspersonal, polis och vänner (Socialstyrelsen 2003:33; Palmberg & Wasén 2003:13, Cook 1997:108; Island & Letellier 1991:102-103).

4.3 Bemötande av sjukvårdspersonal

Enligt undersökningen *Vårdspersonalens förhållningssätt till patienter som utsatts för våld* från 1993 påverkas sjukvårdspersonal av bilden att män inte kan vara offer för misshandel i parförhållanden i sitt dagliga arbete då personalen är mindre benägna att se män som offer. Denna påverkan kan vara en förklaring till varför frågor om uppkomsten av skador på manliga patienter inte ställs i samma utsträckning som skulle ha gjorts om en kvinna hade

uppvisat liknade skador (Palmberg & Wasén 2003:13; Socialstyrelsen 2003:20). Problemet med oförmågan att se män som offer för misshandel i parförhållande kan belysas ytterligare i det faktum att kvinnliga offer för misshandel i parförhållanden inte alltid uppmärksammas i den omfattning som skulle behövas. Då manliga offer uppmärksammas mindre än de kvinnliga offren för misshandel i parförhållanden kan leda till att manliga offer inte får den hjälp de behöver. (Socialstyrelsen 2003:7)

Socialstyrelsens ovannämnda rapport påpekar att utbildning och ökad kunskap om kvinnomisshandel är en förutsättning för att effektivt kunna hjälpa kvinnliga offer för misshandel i parförhållanden, men detsamma torde vara fallet med manliga offer av samma fenomen om inte i en ännu större omfattning, då bilden av att män inte kan vara offer för misshandel i parförhållanden är vedertagen av samhällsdiskursen (Socialstyrelsen 2003:11,20; Palmberg & Wasén 2003:13; Island & Letellier 1991:102).

4.4 Hur stereotyper påverkar synen på manliga offer för parmisshandel

Bilden av män som förövare och kvinnor som offer leder inte endast till en oförmåga för samhället att bemöta fenomenet på ett tillfredställande sätt, utan bidrar även till att manliga offers oförmåga att se sig själva som offer för misshandel i parförhållande (Island & Letellier 1991:102). Manliga offer trivialiserar våldet de utsätts för utifrån föreställningen att en man ska tåla lite och kunna hantera våldet (Cook 1997:91). Denna oförmåga att ses sig som offer för misshandel i parförhållanden kan bidra till att en man väljer att stanna i ett våldsamt förhållande (Island & Letellier 1991:102-104). Ett exempel på uppfattningen att män inte kan vara offer för misshandel i parförhållanden kan ses i fallet med Jason M, bosatt i västra USA, svar på varför han inte berättade för någon om misshandeln han blev utsatt för ”I let it happen, that I didn’t stand up and be a man, you now....”(Cook 1997:51).

Vidare tenderar bilden av män som förövare och kvinnor som offer att influera de manliga offrens ovilja att anmäla misshandel. Denna ovilja grundar sig i en rädsla att inte bli trodda eller förlöjligade av polisen (George 1994:7; Cook 1997:52,93). Oviljan att anmäla kan även bero på tidigare negativa erfarenheter gällande kontakt med polisen. Det bör påpekas att kvinnor också uppvisar en motvilja att anmäla sin partner för misshandel, men i fall där kvinnorna väljer att anmäla möts de inte av de missgynnade stereotyperna som män kan mötas av (McKeown & Kidd 2003:13-14).

Okunskapen om förekomsten om manlig misshandel i parförhållanden i kombination med existerande socialt inlärd stereotyper bidrar till en rädsla från de manliga offrens sida att bli förlöjligade, misstrodda eller bli kallade ynkryggar om de berättar om misshandeln de får utstå av sin partner (Cook 1991:52). Dessa rädslor är i viss grad berättigade då samhället däribland media lär oss att skratta åt män som är rädda för sina fruar och känna avsky för män som sätter terror i sina fruar (Cook 1991:53). Grunden för ovanstående rädslor förklaras utifrån de dominerade stereotyper samhället innehar. Stereotyper angående män som förövare och kvinnor som offer kan förklaras med hjälp av teorin om social inläring och denna är att individers agerande är baserat på ett beteende individer tidigare har lärt sig genom imitera andra i sin omgivning (Bandura 1980:96,97; Cook 1997:53). Denna imitation har lett till att individer som vuxna agerar utifrån de socialt inlärd stereotyperna de lärt sig som barn. Dessa socialt inlärd stereotyperna influerar män som blir misshandlade att inte berätta om misshandeln då stereotyperna i samhället anser att män inte kan vara offer (Cook 1997:51).

4.5 Våld vilar inte på fysisk styrka hos förövaren

Manliga offer för misshandel i homosexuella förhållanden möts förutom av uppfattningen att män inte kan vara offer, även av föreställningar om att våld i homosexuella förhållanden är jämlikt och att det bara är ”boys being boys” (Cook 1997:136, Island & Letellier 1991:16-17, Socialstyrelsen 2003:33). Dessa föreställningar kan hänvisas till den socialt inlärd stereotypa uppfattningen samhället innehar om att män är aggressiva av naturen, men misshandel i ett homosexuellt förhållande är inte en jämlikt kamp mellan två parter utan en partner misshandlar den andra både fysisk och psykiskt (Island & Letellier 1991:17,50). Även om merparten av män i ett heterosexuellt förhållande är fysisk starkare än sin partner innebär inte detta att de automatisk slår tillbaka när de blir misshandlade. Anledningen till detta kan vara att inlärd sociala normer, värderingar och gentlemannakoder som kan innebära att en man aldrig ska slå en kvinna. Bara för att män kan vara fysiskt starkare betyder inte det att de har psykisk kapacitet att stoppa våldet i ett parförhållande då mannen kan ha intagit en ’offer roll’. Våldet i parförhållanden har inte sin grund i fysisk styrka utan det är ett val förövaren gör när han eller hon väljer att slå sin partner (Cook 1997:46-47; Island & Letellier 1991:18).

4. 6 Sammanfattning

De socialt inlärd stereotyperna påverkar hur individer sysselsatta inom rättsväsendet och sjukvården bemöter manliga offer för misshandel i parförhållanden. De socialt inlärd

stereotyperna samhället innehar leder till att män som blir misshandlade i parförhållanden får ett annorlunda bemötande, ofta sämre, än kvinnor i samma situation av rättsväsende och sjukvård då personal som jobbar med misshandel i parförhållanden är koncentrerade på kvinnan som offer. Vi har även påvisat att de socialt inlärd stereotyperna angående vad som anses vara manligt respektive kvinnligt bidrar till att en mindre mängd information kring mansmisshandel existerar jämfört med kvinnomisshandel och till att män tenderar att inte söka hjälp för sina skador i samma utsträckning som kvinnor. Dessa socialt inlärd stereotyper bidrar till att män inte anmäler misshandeln de utsätts för av rädsla att inte bli trodda eller förlöjligade av myndighetsrepresentanter som agerar utifrån de socialt inlärd stereotyperna.

5. Mänskliga rättigheter

5.1 Inledning

I följande kapitel kommer vi att belysa vilka mänskliga rättigheter som kränks både för de manliga offren och kvinnliga förövarna då de söker hjälp, samt vilka mänskliga rättighetskränkningar som forskare kring ämnet får utstå.

Under 1990-talet blev våld i parförhållanden definierat som en mänsklig rättighets fråga eftersom det blev erkänt att individen som utsätts för misshandel i ett parförhållande får sina mänskliga rättigheter kränkta (Johnson & Ferraro 2000:954).

De mänskliga rättigheterna vi har valt att betona är att alla är fria och lika i värde och rättigheter, likhet inför lagen, rätt till icke diskriminering på grund av kön, rätt till verksam hjälp från nationella domstolar, rätt till liv, frihet och personlig säkerhet samt rätten till yttrandefrihet. De mänskliga rättigheterna vi betonar är tagna ur FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna (i fortsättningen även benämnt som UDHR; Universal Declaration of Human Rights) av den anledningen att denna deklaration är allmänt vedertagen och moraliskt bindande även om den inte är juridiskt bindande för stater då inga ratifikationer krävs (Hedlund Thulin 2004:18).

Artikel 1 i UDHR genomsyrar alla nedanstående mänskliga rättigheter då den innebär att alla är fria och lika i värde och rättigheter. Denna jämlikhetstanke är grunden för de övriga mänskliga rättigheternas uppfyllande. Jämlikhetsbegreppet vi tillämpar i denna uppsats innebär att kön inte ska vara den avgörande faktorn för hur individer i samhället konstruerar sina liv utifrån de begränsningar som de vedertagna föreställningarna om vad manligt respektive kvinnligt innebär (Elvin-Nowak & Thomsson 2003:138-139). Trots denna teoretiska förhoppning om en jämlikhet som inte ska begränsas av manliga och kvinnliga socialt inlärda stereotyper i samhället influerar de manliga och kvinnliga stereotyperna hur människor förhåller sig till varandra i parförhållanden samt hur de förhåller sig till omvärlden (Elvin-Nowak & Thomsson 2003:142).

En förutsättning för att de manliga offren och kvinnliga förövarna ska kunna få sina mänskliga rättigheter tillgodosedda, krävs mer information om förekomsten av mansmisshandel, för att manliga offren och kvinnliga förövarna ska vara medvetna om att de inte är ensamma med problemet. Uppmärksammandet och erkännandet av förekomsten av

mansmisshandel är en förutsättning för att samhället ska utveckla hjälp och stödåtgärder. (Flynn 1990:197; Island & Letellier 1997:9)

5.1 Likhet inför lagen

5.1.1 Manliga offers mänskliga rättighet till likhet inför lagen

Den första mänskliga rättigheten i UDHR vi väljer att uppmärksamma är artikel 7, rätten till likabehandling inför statens lagar och myndigheter såsom polis och domstolar. Inom detta område spelar den rådande tystnaden om män som blir misshandlade i parförhållanden en viktig roll. Den rådande tystnaden om fenomenet manliga offer som blir misshandlade i parförhållanden leder till att detta inte anses existera och till exempel polis och domare får inte den information eller utbildning, som behövs för att kunna ta fördomsfria beslut som inte baseras på socialt inlärda stereotyper i fall med manliga misshandlars offer i parförhållanden (Cook 1997:106,52, 93). Bristen på information om män som är offer för misshandel i parförhållanden bidrar till att myndighetsrepresentanter inte ifrågasätter de socialt inlärda stereotyperna i en utsträckning som är nödvändig för att förse manliga offer med samma bemötande och hjälp som kvinnliga offer får. Ett exempel på hur detta kan visa sig är en upplevelse Tim S, hade vid en misshandelsepisod med sin före detta flickvän. Efter att ha blivit försenad hem en kväll på grund av en snöstorm möts Tim av ett slag i huvudet med en stekpanna av sin flickvän. Polis tillkallas men när Tim vill anmäla sin dåvarande flickvän svarar polisen att det inte finns någon anledning att anmäla då hon är fysiskt mindre än Tim och ingen domare skulle bryr sig om en eventuell anmälan (Cook 1991:79).

Då poliser och myndighetspersoner också är individer som påverkas av stereotyper innebär detta att de kan influeras av föreställningen om att mannen är förövaren och därmed inte uppmärksamma och erkänna problematiken med manliga offer för misshandel i parförhållanden (Island & Letellier 1991:204). Poliser runt om i världen kan ha en tendens att utgå från att kvinnan är offret, vilket kan härledas till kunskapen om att män blir misshandlade i parförhållanden är bristfällig (Cook 1991:79,81).

Den stereotypa inlärda bilden av kvinnor som offer och män som förövare har även synliggjorts i Sverige. Existensen av denna inlärda stereotyp påvisas bland annat i intervjuer genomförda med sju män som blivit misshandlade av sina respektive kvinnliga partners i ett

parförhållande, som gjordes i samband med ett examensarbete för en påbyggnadskurs i sociologi för Stockholms universitet 2003. Vi, liksom författarna till detta examensarbete, är medvetna om att urvalet är litet, men då vi förutom examensarbete i fråga endast har funnit Gills undersökning från 2005 om män som blir misshandlade i parförhållanden i Sverige väljer vi att använda oss av intervjuerna. Majoriteten av de intervjuade individerna upplevde att myndigheterna var på kvinnornas sida och att kvinnorna vid ett flertal tillfällen blev trodda även om bevis saknades för deras anklagelser (Palmberg & Wasén 2003: 13,18,30-31).

Ytterligare en kränkning av rättigheten likhet inför lagen är att män på flertalet platser i till exempel USA måste ha starkare bevis på att misshandel förekommer än kvinnor för att få ett besöksförbud utfärdat (Cook 1997:83,103). Rättsväsendet i form av domare och domstolar är antingen neutrala eller benägna att tro kvinnan (Cook 1997:66,81). Cook illustrerar detta exempel genom James J som varit offer för misshandel i parförhållande. Efter att ha blivit attackerad av sin dåvarande fru, en attack som resulterade i ett besök på akuten, vägrade polisen som kom till platsen att uppta en anmälan från James. Efter att ha fått hjälp av en rådgivare på en hjälplinje för sexuella överfall, fick James senare polisen att uppta en anmälning. Vid anmälningstillfället informerade polisen James om möjligheten att få ett akut besöksförbud utfärdat, men övertalade honom om att vänta tills rätten öppnade följande måndag, vilket han gjorde (Cook 1997:63-64). Följande vecka fick han tid hos en domare för att få ett besöksförbud utfärdat och medtog den nödvändiga dokumentationen. Domaren hade i konferens med James:s advokat skrattat vid anblicken av bilderna som tagits på den misshandlade James och sedan sagt ”Well you have to expect one knock-down drag-out fight per divorce; let’s keep those two apart”(Cook 1997:66). Detta trots att inga anklagelser om ömsesidig misshandel hade framkommit (Cook 1997:66).

Vidare gav James:s advokat honom rådet att i efterföljande vårdnadstvist ”Don’t bring up this thing about you being a victim of domestic violence again. The judge will view you as a wimp, and you’ll lose custody of the kids”(Cook 1997:66). Poängen med detta exempel var att påvisa hur ett manligt offer för misshandel i parförhållanden kan få sin mänskliga rättighet, likhet inför lagen att bli kränkt.

5.1.2 Kvinnliga förövares mänskliga rättighet till likhet inför lagen

Bilden av kvinnan som offer och mannen som förövare försvårar inte bara misshandlade mäns situation utan även kvinnliga förövares situation då de söker hjälp (Island & Letellier 1991:102).

Likhet inför lagen innebär att domstolar och polis måste vara öppna för möjligheten att kvinnor kan vara förövare. Öppenheten som polis och domstolar bör tillämpa innebär att kvinnliga förövare ska kunna ställas till svars för sina handlingar på samma sätt som manliga heterosexuella förövare blir. Kvinnliga förövares våldsamma beteende bör inte bortförklaras (Cook 1997:113). Det kan låta underligt att det är en mänsklig rättighet att bli ställd inför en domstol för sina handlingar, men om rättssystemet inte erkänner förekomsten av kvinnliga förövare förnekas de den hjälpen de behöver för att förändra sitt våldsamma beteende (Flynn 1990:197).

Enligt teorin om den sociala inlärningen, som vi tillämpar i denna uppsats, leder en avsaknad av bestraffning till att ett beteende anses vara accepterat och individen i fråga fortsätter att tillämpa sitt våldsamma beteende. Då samhället inte anser att kvinnor som slår män är ett stort problem kommer detta beteende vidare accepteras och kvinnorna kommer att fortsätta att tillämpa detta. För att applicera detta synsätt på fenomenet med kvinnliga förövare leder deras uppfattade offerroll till att de inte behöver ta konsekvenserna för sitt agerande inför lagen och därmed fortsätter misshandla sina partners (Bandura 1980:98; Cook 1997:53).

En kränkning av kvinnliga förövares mänskliga rättighet likhet inför lagen innebär inte bara svårigheter för deras manliga offer att påvisa misshandel utan även en förnekelse för den kvinnliga förövaren att få hjälp att frångå sitt destruktiva handlande och det socialt inlärda beteende att våld mot män är accepterat (Bandura 1980:98; Cook 1997:53; Island & Letellier 1991:85).

Tystnaden kring mansmisshandel innebär automatiskt en tystnad kring fenomenet kvinnliga förövare och denna tystnad förhindrar utvecklande av institutioner som arbetar med problematiken kring kvinnliga förövare (Cook 1997: 34; Flynn 1990:196).

5.2 Rätt till icke-diskriminering på grund av kön

När myndigheter kränker rättigheten likhet inför lagen för de manliga offren och kvinnliga förövarna, tillämpar de inte icke-diskriminerings på grund av kön av den anledningen att de gör en åtskillnad på grund av kön.

Även om rätten till icke-diskriminering på grund av kön ingår i mänskliga rättigheten likhet inför lagen, väljer vi att förtydliga detta ytterligare genom att behandla rättigheten enskilt.

5.2.1 Manliga offers rätt till icke- diskriminering på grund av kön

Bristen på ett könsneutralt språk i nationella handlingsplaner och i litteratur som behandlar misshandel inom parförhållanden är könsdiskriminerande för män. I majoriteten av litteraturen om misshandel i parförhållanden saknas ett könsneutralt språk till exempel i den svenska nationella handlingsplanen mot våld i nära relationer från 2002. Problemet med att stereotyperna av män som förövare och kvinnor som offer influerar formuleringarna i litteraturen om misshandel. Detta kan i sin tur leda till att män som blir misshandlade upplever att de inte har någon instans att vända sig till, då dessa inte tillämpar ett könsneutralt språk och därmed avskräcker det manliga offret att söka hjälp hos instansen i fråga (Cook 1997:136-137).

Vidare diskrimineras män som är offer för mansmisshandel i relation till kvinnliga offer då det vid 1997 i USA endast fanns ett fåtal hjälplinjer dit män som var offer för misshandel i parförhållanden kunde vända sig. Detta problem skulle kunna lösas om de existerade hjälplinjerna för kvinnliga offer assisterade både manliga och kvinnliga offer för misshandel i parförhållanden. Dock sker inte detta bland majoriteten av hjälplinjerna för personalen arbetar utifrån föreställningen om att alla män som ringer in är förövare som vill få tips på hur de kan kringgå systemet som finns för att hjälpa offren (Cook 1997: 64,158).

Manliga offer för våld i parförhållanden kan även mötas av svårigheten att hitta en psykolog som är införstådd med problematiken kring mansmisshandel. I förhållande till antalet psykologer som kan hantera fall av kvinnomisshandel är de som är utbildade inom ämnet begränsande i antal (Cook 1997:134-135). Tillflyktsorter för manliga offer av misshandel i parförhållanden är begränsade i antal jämfört med de tillgängliga tillflyktsorter för kvinnliga offer (Cook 1997:136-138). Erfarenheterna hos manliga offer i Sverige inom området, vilkas intervjuer vi använder oss av, var varierande. Fem av männen har varit i

kontakt med mansjourer i Sverige varav två uttrycker ett missnöje med den bristande kunskapen hos personalen på mansjourer angående män som blir slagna (Palmeberg & Wasén 2003:28).

Slutligen bör nämnas att medias rapportering om fenomenet misshandel i parförhållanden inte är jämlikt. Faktum är att om ett fall av mansmisshandel rapporteras, behandlas det inte som ett liknade fall av kvinnomisshandel skulle behandlas, utan som ett allmänt brottsfall där ordet "domestic violence" (Cook 1997:127) och allt som kan associeras med detta undviks. Ett exempel taget från tidningen *The Oregonian*, är en artikel som publicerades om en man som blivit misshandlad av sin hustru under deras smekmånad under rubriken som löd "Husband survives the Lumps and Bumps of a New Marriage" (Cook 1997:127) och utelämnade alla referenser till misshandeln (Cook 1997:127).

Bristen på information om vart offer för manlig misshandel kan vända sig får ännu en diskriminerade dimension, då det endast finns ett fåtal instanser män kan vända sig till och vetskap om dessa inom till exempel polisen skulle hjälpa manliga offers rätt till hjälp då offren skulle få kännedom om instanserna genom polisen, då samhället i övrigt har brustit att uppmärksamma dessa instanser (Island & Letellier 1991:226-227).

Homosexuella män som blir misshandlade måste handskas med alla ovanstående faktorer, men deras situation försvåras ytterligare på grund den institutionella homofobi som kan finnas i samhället (Island & Letellier 1991:102). För att ett homosexuellt offer för våld i ett parförhållande ska få en tillfredställande hjälp måste personalen i fråga vara utbildad inom mansmisshandel och även vara fördomsfria gentemot homosexuella män (Island & Letellier 1991:213-214).

I Sverige har RFSL (Riksförbundet för Sexuellt Likaberättigande) öppnat en hjälplinje där offer för misshandel i parförhållanden kan vända sig då de behöver hjälp (Socialstyrelsen 2003:33).

Diskrimineringen i de flesta ovan nämnda fall kan härledas till stereotypen att män inte kan vara offer liksom kvinnor inte kan vara förövare (Socialstyrelsen 2003:33) och bristen på information om det omvända förhållandet. Bristen på information om mansmisshandel bidrar med andra ord till att de existerade stereotyperna inte ifrågasätts (Island & Letellier 1991:15).

5.2.2 Kvinnliga förövare rätt till icke- diskriminering på grund av kön

Då fenomenet kvinnliga förövare inte är ett välkänt begrepp, finns det endast ett fåtal instanser dit kvinnliga förövare kan vända sig för att få hjälp att förändra sitt våldsamma beteende i jämförelse med de resurser och instanser som finns tillgänglig för manliga förövare (Cook 1997:34). En ovilja att erkänna förekomsten av manliga offer för misshandel i parförhållanden bidrar till en oförmåga att hjälpa kvinnliga förövare då kunskapen om kvinnliga förövare blir bristfällig när mindre litteratur än om manliga förövare finns tillgängliga (McKeown & Kidd 2003:94). En diskriminering av kvinnliga förövare sker då de inte får tillfredställande hjälp av institutionerna de söker sig till då personalen vid institutionerna i fråga inte har kunskap om problemet (McKeown & Kidd 2003:94).

Vidare tvingas kvinnliga förövare till längre väntetider än manliga förövare vid sökandet av hjälp, till exempel var en kvinnlig förövare i Portland tvungen att vänta i sex månader för att få samma hjälp som en manlig förövare fick inom en månad (Cook 1997:34). Ytterligare en konsekvens när det gäller ignorandet angående förekomsten av kvinnliga förövare är bristen på hjälp- och stödåtgärder, då samhället inte lägger resurser på ett fenomen som inte uppmärksammas som ett problem (Flynn 1990:197). Den bristande tillgängligheten av hjälp- och stödåtgärder för kvinnliga förövare är troligen baserat på socialt inlärda stereotyper om att kvinnor inte är lika våldsamma som män och därmed inte kan vara förövare av misshandel i parförhållanden (Island & Letellier 1991:102-103).

5.3 Rätt till verksam hjälp från de nationella domstolarna

Alla individer i en stat är berättigade till att få den hjälp som är nödvändig för att tillgodose deras mänskliga rättigheter. De nationella domstolarnas primära uppgift är att tillämpa likhet inför lagen och en icke- diskriminerings princip (Island & Letellier 1991:178,187).

5.3.1 Manliga offers rätt till verksam hjälp från de nationella domstolarna

Rätten till verksam hjälp från de nationella domstolarna inkluderar rätten för män som blir misshandlade i parförhållanden att bli tagna på allvar i domstolarna och inte ses som ett skämt såsom i fallet med James J, då domarens svar på bilder av en misshandlad James var att skratta (Cook 1997:66; Island & Letellier 1991:178,187).

En av domstolarnas första uppgift i de flesta fall där män blivit misshandlade av sin partner är att utfärda ett besöksförbud, som ett skydd för männen i fråga (Island & Letellier

1991:178). Dock är svårigheterna inte över för männen när de väl fått ett besöksförbud utfärdat, utan de kan få problem när det gäller att få sina före detta partners häktade vid överträdelser av besöksförbudet (Cook 1997:81; Island & Letellier 1991:151).

Ett exempel på en kränkning av denna rättighet är att Patrick, ett före detta offer för misshandel i ett homosexuellt parförhållande, inte får åklagaren att utfärda en häktningsorder på hans före detta pojkvän Stephen trots att han brutit mot det utfärdade besöksförbudet elva gånger, då åklagarämbetet anser att hans fall "is not worth the taxpayer's money" (Island & Letellier 1991:284). Staten brister här i sitt ansvar att tillgodose individer de mänskliga rättigheter individerna är berättigade till (Hedlund Thulin 2004:82).

5.3.2 Kvinnliga förövares rätt till verksam hjälp från de nationella domstolarna

Det är viktigt att den kvinnliga förövaren som vi tidigare nämnt under mänskliga rättigheten likhet inför lagen blir medveten om att deras våldsamma beteende är kriminellt och inte accepterat av samhället för att få incitament att sluta misshandla samt att få hjälp att förändra sitt beteende. Detta kan domstolarna åstadkomma genom att till exempel utfärda häktningsorder på den kvinnliga förövaren när denne bryter mot ett utfärdat besöksförbud (Cook 1997:34). När samhället visar att ett våldsamt beteende inte tolereras genom arrestering och enligt teorin om social inlärning, ska detta förhoppningsvis leda till att individens inlärd beteende förändras (Island & Letellier 1991:85).

Vidare ska domstolar vara medvetna om att kvinnliga förövare förekommer och kunna skicka den kvinnliga förövaren till lämplig behandling eller straffa dem på samma sätt som de kan göra med manliga förövare (Cook 1997:34).

5.4 Rätt till liv, frihet och personlig säkerhet

Artikel 3 i UDHR betonar rätten till liv, frihet och personlig säkerhet. Denna artikel bygger på att individer inte ska behöva leva i rädsla för sitt liv, de ska ha rörelsefrihet och känna sig trygga och att inte utsättas för hot mot sig eller sina familjemedlemmar.

5.4.1 Manliga offers rätt till liv frihet och personlig säkerhet

Denna mänskliga rättighet kränks till skillnad från de ovanstående inte direkt av myndigheter utan det är partnern som misshandlar mannen som är ansvarig för kränkningen av denna

mänskliga rättighet, dels under förhållandets gång när misshandelssituationer uppstår och dels efter förhållandet avslutande, om förövaren trakasserar och förföljer sin före detta partner i form av till exempel överträdelse av utfärdade besöksförbud (Cook 1997:43).

Rätten till liv, frihet och personlig säkerhet kränks varje gång en partner i ett förhållande slår den andra individen i förhållandet, då det äventyrar den misshandlades hälsa och säkerhet. Offer för misshandel mister kontrollen över sina liv och kan även förlora friheten att välja vänner, då de tenderar att inte längre umgås med vänner deras partner inte godkänner eller slutar träffa sin familj av samma anledning (Cook 1997:107,58, 91).

Offer för misshandel i parförhållanden kan leva i en ständig skräck för nästa våldsbrott och i vissa fall fruktar de för sina liv (Cook 1997:107). En faktor som kan förstärka offrets rädsla för nästa våldsbrott är att en misshandelssituation kan utlösas av princip vilken anledning som helst (Island & Letellier 1991:7).

Vidare inskränker misshandeln i parförhållanden på offrens vardagliga liv, då offren utifrån en önskan att dölja misshandel, begränsar sig i sina vardagliga liv. Patrick valde till exempel att klä sig i polotröjor för att dölja sina blåmärken och undvek att duscha på gymmet efter att ha tränat, för att ingen skulle ha möjlighet att se hans blåmärken på kroppen (Cook 1997: 49, Island & Letellier 1991:200).

Efter en individ har avslutat ett förhållande präglad av misshandel försvinner inte rädslan för den egna säkerheten. Patrick undrar till exempel vid ett tillfälle när hans vän David ska slå honom när de är oense om något (Island & Letellier 1991:190). Det tar lång tid för offer för misshandel i parförhållanden att överkomma denna rädsla och inte längre frukta för sin personliga säkerhet (Island & Letellier 1991:190).

Tidigare tog vi upp att myndigheter inte direkt kan kränka denna rättighet, då det är en rättighet som mestadels tillgodoses på individuell nivå. Dock kan myndigheter indirekt bryta mot denna rättighet genom att inte ta rättsliga åtgärder när en förövare bryter mot ett besöksförbud (Cook 1997:81; Island & Letellier 1991:151).

5.5 Rätten till levnadsstandard

Artikel 25 i UDHR behandlar individens rätt till en levnadsstandard som är tillräcklig för hans eller hennes egen och familjs hälsa, vilket bland annat inkluderar rätt till föda, kläder, bostad och hälsovård.

5.5.1 Manliga offers rätt till levnadsstandard

Socialstyrelsens utbildningsmaterial för hälso- och sjukvårdens personal *Våldsutsatta kvinnor* från 2003 belyser att både forskning och erfarenheter från vården påvisar att kvinnor som utsatts för våld av en närstående inte uppmärksammas tillräckligt i vården (Socialstyrelsen 2003:20). Enligt undersökningen *Vårdpersonalens förhållningssätt till patienter som utsatts för våld* från 1993 (som tidigare nämnts) tenderande sjukvårdspersonal att i mindre utsträckning fråga män med fysiska skador om orsaken till dessa skador i jämförelse med hur de bemöter kvinnor med liknande fysiska skador. Personalen tenderade att lägga mer energi på att ta reda på den verkliga orsaken till kvinnors fysiska skador och därefter dokumenterades skadorna hos de kvinnliga patienterna i högre grad än för de manliga patienterna (Palmberg & Wasén 2003:13). Utifrån socialstyrelsens rapport som påvisade att kvinnomisshandel uppmärksammades av sjukvårdspersonal i en alltför låg utsträckning och i kombination med undersökningen om vårdpersonalens bemötande av offer som utsatts för misshandel av närstående kan slutsatsen dras att kvinnliga offer inte uppmärksammas tillräckligt men att denna bristande uppmärksamhet är ännu mer omfattande gällande manliga offer för misshandel i parförhållanden. Denna bristande kunskap och uppmärksamhet hos vårdpersonal leder till att varken kvinnor eller män får stödåtgärder eller behandling som de är i behov av och därmed kränks individernas mänskliga rättigheter (Socialstyrelsen 2003:20). Vår teori om den sociala inlärningen är att okunskapen hos vårdpersonal grundas i socialt inlärd stereotyper som till exempel att män inte är offer. Även bristande uppmärksamhet i media eller i samhället som sådant angående fenomenet med manliga offer vid misshandel i parförhållanden, kan vara troliga förklaringar till att de manliga offren inte uppmärksammas i vården.

Förutom ovanstående kränkningar av individens mänskliga rättigheter kan individens rättigheter även kränkas enligt artikel 25 i UDHR i samband med att offret bestämmer sig för att lämna förhållandet vilket kan ske under dramatiska former och flykten från förövaren kan gå snabbt. Om flykten sker under sådana former innebär det i regel att offret lämnar alla sina ägodelar i hemmet och endast har kläderna som han bar vid flykttillfället (Island & Letellier 1991:98). Då offrets ägodelar blir kvarlämnade vid flykten kan detta resultera i att ägodelarna blir sönderslagna eller sålda av förövaren som ett sätt för att ytterligare försöka skada sitt offer (Cook 1997:103). Offret befinner sig då på flykt undan sin föröväre utan ett hem att återvända till, pengar eller ägodelar och kan leva i skräck för att föröväre ska hitta honom (Island &

Letellier 1991:98). Den hastiga flykten kan innebära att offret finner sig barskrapad och därmed inte har tillräckligt med pengar för att kunna skapa sig ett nytt liv med motsvarande levnadsstandard som det han lämnade bakom sig.

Ytterligare en faktor som kan leda till att offret inte har tillräckligt med pengar vid flykten kan vara att förövaren har varit väldigt kontrollerande med privatekonomin och begränsade offrets åtkomst till pengar (Cook 1997:55). Då offret tvingas lämna sitt hem och sina ägodelar innebär detta en sänkning av individens levnadsstandard och offret måste leta efter en skyddande tillflyktsort från sin förövare (Cook 1997:97).

5.5.2 Kvinnliga förövares rätt till hjälp och stödåtgärder

Då kvinnliga förövare inte erkänns som möjliga förövare i samhället får de inte den hjälp och stödåtgärder som ges åt manliga förövare till exempel i form av ”anger management classes” (Cook 1997:34). Hjälp- och stödfunktionerna som åsyftar till att hjälpa den våldsamma förövaren att bryta sitt beteende bör ingå i hälsovård då det berör förövarens psykiska tillstånd och även förövarens partners psykiska och fysiska hälsa gynnas då förövarens beteende förändras (Island & Letellier 1991:260).

5.6 Rätten till yttrandefrihet

Artikel 19 i UDHR behandlar varje individs rätt till yttrandefrihet. Enligt artikeln har alla individer rätten att inneha sin egen åsikt, detta innebär även möjligheten att fritt motta eller sprida information utan ingripanden från någon annan. Forskare har i enlighet med artikel 19 i UDHR en rätt att bedriva sin forskning.

5.6.1 Forskare/författare

Den kontroversiella forskningen om mansmisshandel i parförhållanden som Straus, Steinmetz och Gelles drev i slutet av 1970 talet gjorde att de fick många hot riktade mot sig av grupper som enligt Steinmetz var radikala feministgrupper, som inte ansåg att mansmisshandel förekom (Straus m.fl. 1980:221). Steinmetz och hennes familj blev hotade bland annat genom ett bombhot i samband då hon talde vid en konferens (Cook 1997:112; Straus 1998:18). Straus har blivit utbuad och hindrad att tala på konferenser samt fått utstå hot och falska anklagelser för sin forskning om mansmisshandel (Cook 1997:114-118). På 1970-talet då Straus och Steinmetz bedrev forskning som uppmärksammade fenomenet kvinnomisshandel möttes de också av motstånd, dock blev de inte utsatta för hot i samma utsträckning som deras

forskning om mansmisshandel gett upphov till (Cook 1997:117-118). Författarna blev även mot sin vilja uteslutna från det feministiska samfundet på grund av deras forskning (Straus 1998:18).

Teorin om den sociala inläringen, som vi tillämpar i denna uppsats stämmer överens med uppfattningen om att våld i ett parförhållande inte är en könsfråga utan att det är ett vald av förövaren, då denne kan ha ett inlärt beteende från barndomen om att våld är en del av vardagen.

5.7 Sammanfattning

Denna del av uppsatsen påvisar att bristen på information i samhället om män som blir misshandlade av sina partners innebär att de socialt inlärd stereotyperna om kvinnor som offer och män som förövare ligger till grund för domare och polis agerande i situationer där män som har blivit misshandlade av sin partner söker hjälp. Denna tillämpning av de socialt inlärd stereotyperna leder till att de manliga offren inte får en jämbördig behandling som kvinnliga offer för misshandel i parförhållanden skulle ha fått av domare och polis. Detta innebär omfattande mänskliga rättighetskränkningar för de manliga offren när de söker hjälp för att förbättra sin livssituation. Bristen på information om män som blir misshandlade i parförhållanden jämfört med kvinnor i samma situation anser vi är en bidragande faktor till att många män väljer att stanna kvar i förhållanden där de blir misshandlade då även dessa mäns beteende präglas av de socialt inlärd stereotyperna att kvinnor är fysiskt underlägsna män och att män ska kunna hantera sina flickvänner/fruar. Även de kvinnliga förövarna lider i viss mån mänskliga rättighetskränkningar vid användandet av socialt inlärd stereotyper då våra socialt inlärd stereotyper kategoriserar henne som ett offer istället för förövare.

Tillämpningen av de socialt inlärd stereotyperna som kategoriserar kvinnor som offer och inte förövare leder till att kvinnors våldsamma beteende bortförklaras och ej bestraffas vilket leder till att kvinnan fortsätter att tillämpa sitt våldsamma beteende i enlighet med teorin om den sociala inläringen.

6 Diskussion

Vi har i denna uppsats behandlat tabun som råder i samhället angående män som blir misshandlade i parförhållanden och vi har fått uppfattningen av att många individer i samhället helst vill ignorera fenomenet då det strider mot de socialt inlärd stereotyper de

flesta individer i samhället har kring manligt och kvinnligt. Dessa socialt inlärd stereotyper är att män är förövare och kvinnor är offer. Föreställningen om att män är förövare har sin grund i synsättet att män har en inneboende aggressivitet från födelseögonblicket och får utlopp för denna aggressivitet under sin livstid. Uppfattningen om män har en inneboende aggressivitet ställer sig vissa forskare bakom medan andra hävdar att aggressivitet är ett socialt inlärt beteende. Vi menar att det kan vara svårt att bevisa om ett beteende är nedärvt eller socialt inlärt och att vi är av uppfattningen om att aggressivitet inte är ett nedärvt manligt attribut utan vi tillämpar teorin om den sociala inläringen som menar att detta beteende kan läras in i lika stor utsträckning för män som för kvinnor.

Även om förövarna har haft en dålig uppväxtmiljö är det ingen ursäkt för att misshandla sin partner som många förövare och terapeuter anser vi anser dock att våld är ett val av förövaren och att en dålig uppväxt inte ursäktar detta val men kan förklara beteendet. Meningarna om en uppväxts betydelse för förövars val att lösa konflikter med våld går isär bland forskare/författare. Vi är av uppfattningen att ett våldsamt beteende kan förklaras men ej rättfärdigas av en dålig uppfostran. Enligt vår tillämpning av teorin om den sociala inläringen har kvinnor och män samma risk att utveckla ett våldsamt beteende och detta leder till att vi vill poängtera att förövare oavsett kön har en rätt att få den hjälp som är nödvändig för att ändra sitt våldsamma beteende.

Förespråkare för ett uppmärksammande av mansmisshandel i parförhållanden har en lång väg framför sig innan fenomenet når samma uppmärksamhet då majoriteten av böcker och undersökningar inom ämnet möts av motstånd från grupper i samhället som menar att genom att framhäva mansmisshandel som ett problem kommer detta ta bort fokus kring kvinnomisshandel. Vi menar dock att ta upp problemet kring mansmisshandel inte innebär att offren för kvinnomisshandel inte får den hjälp de behöver eller att de ska få mindre resurser. Borde det i ett jämlikt samhälle inte vara en självklarhet att hjälpinstanser ser till individens behov och inte begränsar hjälpen utifrån könsrollerna som råder i samhället?

UDHRs första artikel hävdar att alla människor är födda lika i värde och rättigheter och artikel två fastslår att individer har en rätt att inte diskrimineras på grund av kön. Vi är av åsikten om att uppfyllandet av dessa två mänskliga rättigheter ska ske måste ett mer jämlikt angreppssätt på misshandel i parförhållanden utvecklas. Dessa två artiklar används ofta i fall där kvinnor är den missgynnande parten men inte när män är den missgynnande partnern, kan detta anses vara jämlikt? Vi anser för ett jämlikt samhälle ska uppnås måste parmisshandel av

båda könen tas på lika stor allvar även om samhället generellt anser att antalet män som blir misshandlade i parförhållanden understiger antalet kvinnor. Även om det enligt oss råder en generell syn om att män tar initiativ till våld i större utsträckning än kvinnor påvisar statistik vi har återgett i denna uppsats att kvinnor och män lika frekvent tar initiativ till våld.

7 Slutsatser

Vi anser att vår hypotes om att socialt inlärd stereotyp och kultur leder till att det skrivs mindre om både hetero- och homosexuella män som blir misshandlade i parförhållanden jämfört med kvinnomisshandel har bekräftats i denna uppsats. Svaret på vår första fråga är därmed att socialt inlärd stereotyp om manlighet och kvinnlighet är en orsak till att det skrivs mindre om mansmisshandel i parförhållanden jämfört med kvinnomisshandel. Denna brist på uppmärksamhet i ämnet leder i sin tur till en brist på utbildning i ämnet i samhället vilket bidrar till att de socialt inlärd stereotyperna om manligt respektive kvinnligt inte ifrågasätts av en majoritet av allmänheten. En av våra slutsatser i denna uppsats är att individer kan vara omedvetna om hur de socialt inlärd stereotyperna påverkar dem i sina dagliga liv även om de är medvetna om stereotypernas existens och detta gäller även individer som arbetar som poliser eller domare och deras bemötande av parterna involverade i misshandel i parförhållanden påverkas av stereotyperna om vad som anses vara manligt respektive kvinnligt. Denna påverkan inkluderar även beslut som fattas rörande manliga offer för misshandel i parförhållanden.

De socialt inlärd stereotyperna om manligt respektive kvinnligt utgör grunden för vilken forskning som genomförs och då män inte anses vara offer för misshandel i parförhållanden skrivs inte lika mycket om detta fenomen som om kvinnomisshandel. Vi anser att uppfattningen om att män inte kan vara offer har motbevisats av den redovisande statistiken i kapitel tre. Då föreställningen av män som förövare är socialt inlärd innebär det att denna bild är en produkt av imiterandet av individer agerande samt influenser från massmedia. Vi har tidigare berört i sammanfattningen till kapitlet fem att en mänsklig rättighets kränkning sker för de manliga offren då beslut av myndigheter rörande misshandelsituationen är baserade på socialt inlärd stereotyp och inte på individuella omständigheter. Därmed blir den avgörande faktorn för beslutet könet och detta strider mot vår uppfattning om att jämlikhet vid tillämpandet av mänskliga rättigheter ska ske på basis att alla är födda lika i värde och rättigheter och inte ska diskrimineras på grund av kön.

Vidare lider även de kvinnliga förövarna av en mänsklig rättighetskränkning då de nekas den hjälp de behöver för att komma ut sitt våldsamma beteende på basis av att de är kvinnor och den socialt inlärd stereotypen om att kvinnor inte kan vara våldsamma.

En skillnad mellan manliga homosexuella offer och manliga heterosexuella offer är att de möts av olika socialt inlärd stereotyp. De heterosexuella männen måste överkomma

stereotypen att kvinnor inte slår och de homosexuella männen måste göra detsamma med stereotypen att våld mellan personer av samma kön är jämlikt. För oss är dessa socialt inlärd stereotyperna inte verklighetsreflekterande då förövaren inte behöver ha en överlägsen fysisk styrka jämfört med sitt offer utan förövaren har psykiskt brutit ner sitt offer tills individen har intagit en offerroll.

Vi tog upp forskare/författare som en del av fråga ett för vi anser att en förutsättning för att mer information om mansmisshandel ska publiceras är att rätten till yttrandefrihet inte kränks, som fallet är för forskare/författare som har behandlat ämnet då de har blivit hotade till livet av radikala feminister. Anledningen till hoten från dessa radikala feminister är att de anser att uppmärksammandet av män som blir misshandlade i parförhållanden innebär att uppmärksamhet och resurser till offer för kvinnomisshandel minskar. Dessa hot är något vi starkt tar avstånd från då vi anser att ett jämlikt samhälle ska arbeta och uppmärksamma båda offergrupperna samt att rätten till yttrandefrihet ska tillgodoses i den utsträckning som respektive inhemska lagar föreskriver.

Svaret på vår nästa fråga är antytt i ovanstående stycke men vi tycker att det är viktigt att ytterligare betona detta genom att behandla frågan i ett eget stycke. Den mindre mängden information om män som blir misshandlade i parförhållanden jämfört med den tillgängliga informationen om kvinnor i samma situation påverkar onekligen bemötandet de manliga offren får vid kontakt med olika myndighetsrepresentanter i exempelvis anmälningsförfarandet då poliser kan vägra uppta anmälningar från män med motiveringen att ingen domare skulle bryr sig om en eventuell anmälan (Cook 1997:79). Då en otillräcklig mängd information om fenomenet män som blir misshandlade i parförhållanden finns att tillgå blir automatiskt de socialt inlärd stereotyperna en grund för hur myndighetsrepresentanter bemöter och behandlar manliga offer för misshandel i parförhållanden.

De socialt inlärd stereotyperna påverkar även de manliga offrens förhållningssätt till sin misshandel. Detta genom till exempel att män anmäler misshandeln i mindre utsträckning jämfört med kvinnor i samma situation och män tenderar även att trivialisera våldet de utsätts på grund av oförmåga att se sig själv som offer för misshandel i parförhållanden.

Tillämpningen av de socialt inlärd stereotyperna innebär att män inte blir trodda eller förlöjligare vid ett anmälningsförsök om misshandeln de utsätts för och detta i sig är en kränkning av de manliga offrens mänskliga rättigheter såsom likhet inför lagen, rätt till icke-

diskriminering på grund av kön, rätt till verksam hjälp från nationella domstolar och detta är därmed svaret vi ger till fråga tre.

Våra slutsatser har vi kommit fram till genom att analysera material såsom statisk och undersökningar samt genom att tillämpa teorin om den sociala inlärningen utifrån ett genusperspektiv.

Litteraturlista

Bandura, Albert. (1980) i Danielsen, Eric. *Våld –ett ont arv?* En orientering om aggressionsteorier. Lund: Alba

Berns, Nancy. (2001) Degendering the Problem and Gendering the Blame: Political Discourse on Women and Violence. *Gender and Society*, Vol. 15, No. 2, pp. 262-281.

Connell, R. W. (1995) *Maskuliniteter*. Uddevalla: Daidalos.

Cook, Philip W. (1997) *Abused men. The hidden side of domestic violence*. Wesport: Praeger Publishers

Egeland, Byron. (1993) "A History of Abuse Is a Major Risk Factor for Abusing the Next Generation" i Gelles, Richard J., & Loseke, Donileen R. *Current Controversies on Family Violence*. pp.197-208. Newburt Park: Sage Publications, Inc.

Elvin-Nowak, Ylva., Thomsson, Helène. (2003) *Att göra kön. Om vårt våldsamma behov av att vara kvinnor och män*. Stockholm: Albert Bonniers Förlag AB.

Flynn, Clifton P. (1990) Relationship Violence by Women: Issues and implications. *Family Relations*, Vol. 39, No. 2, pp. 194-198

Gelles, Richard J., & Loseke, Donileen R. (1993) *Current Controversies on Family Violence*. pp.197-208. Newbury Park: Sage Publications, Inc.

George, Malcom J. (1994) Riding the Donkey Backwards: Men as the Unacceptable Victims of Marital Violence. *The Journal of Men`s Studies*, Vol. 3, No. 2, pp. 137-159.

Gill, Peter Edward. (2005) *Gender Patterns of Victimhood and Participation in Intimate Partner Violence among Swedish Students*. Göteborg.

Hedlund Thulin, Kristina. (2004) *Lika I värde och rättigheter. Om mänskliga rättigheter*. Stockholm: Elanders Gorab.

Island, David., Letellier, Patrick. (1991) *Men Who Beat the Men Who Love Them. Battered Gay Men and Domestic Violence*. Binghamton: Harrington Park Press.

Jalmert, Lars. (1984) *Den Svenske Mannen*. Stockholm: Tidens förlag.

Johnson, Michael P., Ferraro Kathleen J. (2000) Research on Domestic Violence in the 1990s. Making distinctions. *Journal of marriage and the family*, Vol. 62, No. 4, pp. 948-963.

Palmberg, Camilla., Wasén Heidi (2003) *Slagen man – fyra former av mansmisshandel*. Examens arbete på påbyggnadskurs i sociologi. STOCKHOLMS UNIVERSITET: Sociologiska institutionen.

Straus, Murray A., Gelles, Richard J., & Steinmetz, Suzanne K. (1980) *Behind Closed Doors. Violence in the American Family*. Garden City: Anchor Press/Doubleday.

Straus, Murray A. (1997/1998) *The Controversy over Domestic Violence by Women*. A Methodological, Theoretical, and Sociology of Science Analysis.

Straus, Murray A. (2005) *Womens violence towards men: A serious social problem*. I Gelles, Richard J., & Loseke, Donileen R. & M. M Cavanaugh (Eds.), *Current Controversies on Family Violence*. 2nd Edition pp. 55-77. Newbury Park: Sage Publications, Inc.

Primär källa

FN:s Allmänna Deklaration om de Mänskliga Rättigheterna

Socialstyrelsen. (2003) *Våldsutsatta kvinnor. Ett utbildningsmaterial för hälso- och sjukvårdens personal*. Stockholm: KopieCenter.

Statens offentliga utredningar SOU 2002:71 Nationell handlingsplan. Mot våld i nära relationer.

Internetkällor

About Psychology.com

Kendra Van Wagner

The New Times Company, 2007.

>psychology.about.com/developmentalpsychology/a/sociallearning.htm>

(2007-05-02)

About Psychology.com

Kendra Van Wagner

The New Times Company, 2007.

>psychology.about.com/od/developmentalpsychology/a/sociallearning.htm>

(2007-05-02)

Encyclopedia of Psychology, 2007.

>findarticles.com/p/articles/mi_g2699/is_0003/ai:2699000323>

(2007-05-02)

Pizzey, Erin, 070122 "How feminists tried to destroy the family" *Daily Mail*. >http://www.dailymail.co.uk/pages/live/articles/news/news.html?in_article_id=430702&in_page_id=1770>

(2007-05-02)

Pizzey, Erin; Sandra Orozco Foundation, 2007.

>www.sossandra.org/author/erin>

(2007-05-02)

Report to the Department of Health & Children. Dublin.

McKeown, Kieran., Kidd, Philippa, 2003. *Men and Domestic Violence: What Research Tells Us*.

>www.dohc.ie/publications/pdf/mdv2.pdf?direct=1>

(2007-05-02)

